

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

خطبه عقد و مهریه

حضرت خدیجہ
سلام اللہ علیہا

سیدہا شہم رسولی محلاتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خطبه عقد و مهریه حضرت خدیجه سلام الله علیها

نویسنده:

سید هاشم رسولی محلاتی

ناشر چاپی:

کتاب درسهایی از تاریخ تحلیلی اسلام

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	خطبه عقد و مهریه حضرت خدیجه سلام الله علیها
۶	مشخصات کتاب
۶	مقدمه
۶	یک اشتباه تاریخی دیگر
۶	خطبه عقد
۷	مهریه چقدر بود و چه کسی پرداخت؟
۸	پی نوشت
۹	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

خطبه عقد و مهریه حضرت خدیجه سلام الله علیها

مشخصات کتاب

نویسنده: سید هاشم رسولی محلاتی
ناشر: کتاب درسهایی از تاریخ تحلیلی اسلام

مقدمه

مشهور آن است که خواستگاری و خطبه عقد بوسیله ابوطالب عموی رسول خدا (صلی الله علیه و آله) انجام گردید و پذیرش و قبول آن نیز از سوی عمرو بن اسد -عموی خدیجه- صورت گرفت. و در برابر این گفتار مشهور، اقوال دیگری نیز وجود دارد... مانند اینکه خطبه عقد بوسیله حمزه بن عبد المطلب یا دیگری از عموهای آن حضرت انجام شد...

و یا اینکه پدر خدیجه -خویند بن اسد- و یا پسر عموی خدیجه و رقه بن نوفل از طرف خدیجه قبول کرده و آن بانوی محترمه را به عقد رسول خدا در آورد... و بلکه در پاره ای از روایات گفتار نابجای دیگری نیز نقل شده که خدیجه به پدر خود خویند شرابی داده و او را مست کرد. و او در حال مستی این ازدواج را پذیرفت چون به حال عادی بازگشت و از جریان مطلع گردید بنای مخالفت با این ازدواج را گذارده و بالاخره با وساطت و پا در میانی برخی از نزدیکان به ازدواج مزبور تن داده و آنرا پذیرفت... که پاسخ آن را چند تن از راویان و اهل تاریخ عهده دار شده که ما متن گفتار ابن سعد را در طبقات برای شما انتخاب کرده و نقل می‌کنیم که پس از ذکر چند روایت بدین مضمون می‌گوید: «و قال محمد بن عمر: فهذا كله عندنا غلط و وهم، و الثبت عندنا المحفوظ عن اهل العلم ان اباها خویند بن اسد مات قبل الفجار، و ان عمها عمرو بن اسد زوجها رسول الله -صلی الله علیه و آله-» (۱)

یعنی: محمد بن عمر گفته است که تمامی این روایات در نزد ما ناصحیح و موهوم است و صحیح و ثابت نزد ما و دانشمندان آن است که پدر خدیجه یعنی خویند بن اسد پیش از جنگ فجار از دنیا رفته بود و عمویش عمرو بن اسد او را به ازدواج رسول خدا (ص) در آورد...

و نظیر همین عبارت از واقدی نقل شده (۲) و هم چنین اقوال غیر مشهور دیگر را نیز پاسخ داده و نیازی بذکر آنها نیست... (۳)

یک اشتباه تاریخی دیگر

و نیز در پاره‌ای از روایاتی که در مورد این ازدواج فرخنده رسیده ظاهراً یک اشتباه دیگری نیز رخ داده که بجای عموی خدیجه -یعنی عمرو بن اسد- و رقه بن نوفل بن اسد (بعنوان عموی خدیجه) آمده که این مطلب گذشته از آنکه در اصل، خلاف مشهور است از نظر نسبی هم اشتباه است. زیرا رقه بن نوفل پسر عموی خدیجه است، نه عموی خدیجه... و بعید نیست که اینکار از تصرفات ناقلان حدیث بوده که چون نام عموی خدیجه در حدیث آمده بوده و رقه بن نوفل هم شهرتی افسانه‌ای داشته، آن عنوان را با این نام منطبق دانسته و به اینصورت در آورده‌اند.

خطبه عقد

مرحوم صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه و شیخ کلینی در کتاب شریف کافی با مقداری اختلاف خطبه عقدی را که بوسیله ابو

طالب ایراد شده نقل کرده اند که متن آن طبق روایت شیخ صدوق (ره) اینگونه است:

«الحمد لله الذی جعلنا من زرع ابراهیم و ذریه اسماعیل، و جعل لنا بیتا محجوجا و حرما آمنا یجیب الیه ثمرات کل شیء، و جعلنا الحکام علی الناس فی بلدنا الذی نحن فیہ، ثم ان ابن اخی محمد بن عبد الله بن عبد المطلب لا یوزن برجل من قریش الا رجح، و لا یقاس باحد منهم الا عظم عنه، و ان کان فی المال قل، فان المال رزق حائل و ظل زائل، و له فی خدیجه رغبه و لها فی رغبه، و الصداق ما سالتهم عاجله و آجله، و له خطر عظیم و شان رفیع و لسان شافع جسیم . (۴)

یعنی: سپاس خدایرا که ما را از کشت و محصول ابراهیم و ذریه اسماعیل قرار داد، و برای ما خانه مقدسی را که مقصود حاجیان است و حرم امنی است که میوه هر چیز بسوی آن گرد آید بنا فرمود، و ما را در شهری که هستیم حاکمان بر مردم قرارداد. سپس برادر زاده ام محمد بن عبد الله بن عبد المطلب مردی است که با هیچ یک از مردان قریش هم وزن نشود جز آنکه از او برتر است، و به هیچ یک از آنها مقایسه نشود جز آنکه بر او افزون است، و او اگر چه از نظر مالی کم مال است ولی مال پیوسته در حال دگرگونی و بی ثباتی و همچون سایه‌ای رفتنی است، و او نسبت به خدیجه راغب و خدیجه نیز به او مایل است، و مهریه او را نیز هر چه نقدی و غیر نقدی بخواهید آماده است، و محمد را داستانی بزرگ و شانی والا و شهرتی عظیم خواهد بود. و در کتاب شریف کافی اینگونه است که پس از این خطبه عمومی خدیجه خواست بعنوان پاسخ ابوطالب سخن بگوید ولی به لکنت زبان دچار شد و نتوانست، از اینرو خدیجه خود بسخن آمده گفت:

عموجان! اگر چه شما بعنوان گواه اختیاردار من هستی ولی در اختیار انتخاب من خود شایسته تر از دیگران هستم، و اینک ای محمد من خود را به همسری تو درمی آورم و مهریه نیز هر چه باشد بعهده خودم و در مال خودم خواهد بود، اکنون به عمومی خود (ابوطالب) دستور ده تا شتری نحر کرده و ولیمه ای ترتیب دهد و بنزد همسر خود آی!

ابوطالب فرمود: گواه باشید که خدیجه محمد (ص) را به همسری خویش پذیرفت و مهریه را نیز در مال خود ضمانت کرد! برخی از قریشیان با تعجب گفت: شگفتا! که زنان مهریه مردان را بعهده گیرند؟!

ابوطالب سخت به خشم آمده روی پای خود ایستاد و گفت: آری اگر مردی همانند برادر زاده من باشد زنان با گرانبها ترین مهریه خود خواهان نشان می شوند و اگر همانند شما باشند جز با مهریه گرانبها حاضر به ازدواج نمی شوند! و در روایت خرائج راوندی است که چون خطبه عقد پایان رسید و -محمد صلی الله علیه و آله- برخاست تا بهمراه عمویش ابوطالب بخانه برود خدیجه به آنحضرت عرض کرد: «...الی بیتک فبیتی بیتک و انا جاریتک . (۵)

یعنی: بسوی خانه خود بیا که خانه من خانه تو است و من هم کنیز توام! و از کتاب المنتقی کازرونی نقل شده که چون مراسم عقد پایان رسید خدیجه به کنیزکان خود دستور داد الت شادی به خود گرفته و دفها را بزنند و سپس به رسول خدا عرض کرد: «...یا محمد مر عمک ابا طالب ینحر بکره من بکراتک و اطعم الناس علی الباب و هلم فقل (۶) مع اهلک، فاطعم الناس و دخل رسول الله (ص) فقال مع اهله خدیجه . (۷) یعنی ای محمد به عمویت ابوطالب دستور ده شتر جوانی از شران را نحر کند و مردم را بر در خانه اطعام کن و بیا در کنار خاندانت چاشت را به استراحت بگذران، و ابوطالب این کار را کرد و رسول خدا (ص) بنزد خدیجه آمده و در کنار او به استراحت روزانه پرداخت. و این دو حدیث دلالت بر کمال علاقه و عشق خدیجه نسبت به رسول خدا (ص) دارد چنانچه تا پایان عمر این عشق را نسبت به آنحضرت حفظ کرده بود. صلوات الله علیها.

مهریه چقدر بود و چه کسی پرداخت؟

در اینکه مهریه چقدر بود و پرداخت آن را چه کسی به عهده گرفت اختلافی در روایات دیده می شود، که از آنجمله روایت بالا است که در آن بدون ذکر مقدار آمده است که پرداخت آن را خدیجه بعهده گرفت. و از کشف الغمه از ابن حماد و نیز از ابن

عباس نقل شده که رسول خدا(ص) خدیجه را با مهریه دوازده وقیه طلا به ازدواج خویش درآورد و مهریه زنان دیگر آنحضرت نیز همین مقدار بود. (۸)

و در اعلام الوری طبرسی دوازده وقیه و نیم ذکر شده چنانچه از دانشمندان اهل سنت نیز مؤلف سیره الحلبیه همین قول را نقل کرده و سپس گفته است که هر وقیه چهل درهم است که در نتیجه مجموع مهریه پانصد درهم شرعی بوده. و تفاوت دیگری که در نقل سیره حلبیه دیده می‌شود آن است که گوید: پرداخت مهریه مزبور را ابوطالب بعهده گرفت. (۹) و قول دیگری که در سیره حلبیه و سیره ابن هشام و برخی از تواریخ دیگر آمده آن است که گفته‌اند:

«و اصدقها رسول الله-صلی الله علیه و آله-عشرین بکره . (۱۰) .

یعنی رسول خدا(ص) به خدیجه بیست شتر ماده جوان مهریه داد و در نقل دیگری نیز آمده که ورقه بن نوفل خدیجه را با مهریه چهارصد دینار به عقد رسول خدا-صلی الله علیه و آله-درآورد (۱۱) و از کامل مبرد نقل شده که بیست شتر را ابوطالب بعهده گرفت و دوازده وقیه و نیم طلا را خود رسول خدا پرداخت که مهریه مجموع آنها بود. (۱۲) نگارنده گوید: روایاتی که در باب مهر السنه آمده همان روایت پانصد درهم را تایید می‌کنند، چنانچه در چند دیث بانداک اختلافی آمده که امام باقر و امام صادق علیه ما السلام فرمودند: «ما زوج رسول الله-صلی الله علیه و آله-شیئا من بناته و لا تزوج شیئا من نساءه علی اکثر من اثنی عشر اوقیه و نش یعنی نصف اوقیه . (۱۳)

یعنی تزویج نکرد رسول خدا(ص) هیچیک از دختران خود و نه هیچیک از زنانش را به بیش از دوازده وقیه و نیم.

و طبرسی (ره) در اعلام الوری گوید: «...و مهرها اثنتا عشرة اوقیه و نش و کذلک مهر سایر نساءه . (۱۴)

و در روایت امام صادق علیه السلام اینگونه است که فرمود: «ما تزوج رسول الله-صلی الله علیه و آله-شیئا من نساءه و لا زوج شیئا من بناته علی اکثر من اثنی عشر اوقیه و نش، و الاوقیه اربعون درهما، و النش عشرون درهما». (۱۵)

و در داستان ازدواج حضرت جواد الائمه علیه السلام با دختر مامون عباسی نیز آمده که فرمود: «...و بذلت لها من الصداق ما بذله رسول الله-صلی الله علیه و آله-لازواجه و هو اثنتا عشرة اوقیه و نش -و علی تمام الخمسمائة...». (۱۶) سיעنی من صداق او را همان قرار دادم که رسول خدا(ص) به زنانش بذل فرمود و آن دوازده وقیه و نیم بود که تمامی پانصد درهم بر ذمه من است...

پی نوشت

۱- الطبقات الکبری ج ۱ ص ۱۳۳.

۲- بحار الانوار ج ۱۶ ص ۱۹ و تاریخ طبری ج ۲ ص ۳۶.

۳- برای اطلاع بیشتر می‌توانید به کتاب الصحیح من السیره ج ۱ ص ۱۱۳ به بعد نیز مراجعه کنید.

۴- فروع کافی ج ۲ ص ۱۹ و ۲۰ و من لا یحضره الفقیه ج ۳ ص ۳۹۷.

۵- خرائج راوندی ص ۱۸۷.

۶- لفظ قل در اینجا از قیلوله بمعنای استراحت در چاشت گرفته شده، و برخی که شاید معنای آن را نفهمیده‌اند «لام را تبدیل به میم کرده و «فقم ضبط کرده‌اند، و خصوصیت وقت چاشت ظاهرا بدان جهت بوده که در شهر مکه غالباً هوا گرم و عموماً ساعت چاشت را تا نزدیک غروب در خانه‌ها به استراحت می‌گذرانده‌اند و آنگاه برای حوائج خود از خانه خارج می‌شده‌اند.

۷- بحار الانوار، ج ۱۶ ص ۱۰ و ۱۲ و ۱۹.

۸- بحار الانوار- ج ۱۶ ص ۱۰ و ۱۲ و ۱۹.

۹- سیره حلبیه ج ۱ ص ۱۶۵.

- ۱۰- سیره حلبیه ج ۱ ص ۱۶۵ و سیره ابن هشام ج ۱ ص ۱۹۰ و سیره المصطفی ص ۶۰ و سیره النبی ج ۱ ص ۲۰۶.
- ۱۱- بحار الانوار ج ۱۶ ص ۱۹.
- ۱۲- منتقى النقول ص ۱۳۹ گ.
- ۱۳- اعلام الوری ص ۱۴۷. یعنی مهر خدیجه دوازده وقیه و نیم بود چنانچه مهریه زنان دیگر آنحضرت نیز همین مقدار بود.
- ۱۴- بحار الانوار ج ۱۰۳ ص ۳۴۷ به بعد.
- ۱۵- معانی الاخبار ص ۲۱۴. فروع کافی ج ۲ ص ۲۰.
- ۱۶- من لا یحضره الفقیه ج ۳ ص ۳۹۸.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی) آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-(۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰ IR۹۰-۰۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را ببدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکنند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد.»

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

